

Hogy: bilincsek közt is remélni kell...
 A te lehelleted ébressze fel,
 Hitünk kialvó, hamvadó tűzét
 Adj emlékező, bús raboknak szárnyat!
 Feszítsd ki csüggeőt, ernyedtt vitorláinkat,
 Borzold föl lelkünk tespedő tavát,

Bús szél Arad felé, csak te regélj!
 Ma hallgasson el minden szenvedély,
 Ma gyász van... fénytelen, fekete, mély..
 Aggassatok be minden ablakot!...
 Utszéli nótát ne daloljatok,
 Ma csönd legyen, ma ne vigadjatok,

(Szekely Nusbek Sándor.)

Rákóczi lobogója.

Viharos, nehéz idők után gyönyörű tavaszi nap virradt Munkács várára az 1686. évi május 22-én.

Hosszú ideig ostromolta a várat a labanc sereg, de a kucukok vitézül védelmezték és visszavertek minden támadást.

Nem csoda, hiszen a vezérük maga volt a vár úrnője, a hősl elkü Zrinyi Ilona.

És a dicső nagyasszony mellett ott járt a vár bástyáin, a golyók süvítő záporában egy alig tíz esztendő kis vitéz, Zrinyi Ilona méltó fia: II. Rákóczi Ferenc.

Karja bár gyenge volt még a fegyverforgatásra, de lelkében ott lobogott a Rákócziak és Zrinyiek égő honszerelme. Ott égett ez a szent tűz a kis vitéz szemében, ajakán, mikor édesanyja oldalán csengő szóval buzdította, bátorította a küzdő katonákat, dicsőült atyja, I. Rákóczi Ferenc jelszavával:

— Rajta, kuruc, rajta! Rajta a labancra!... — És a lekesedés lángja lobbot vetett minden kuruc katona szívében! Megacélozta a maroknyi várórség erejét, úgy, hogy az teljesen összetört a számra sokkal nagyobb labancsereg elbizakodott hatalmát.

Caprara labanc tábornok 1686 április végén szégyenszemre abbahagyta az ostromot és elkotróódott vert hadával Munkács vára alól.

A fényes győzelem öröme Munkács vára május 22-én diadalünnepet ült.

Annál nagyobb volt az ünnepi öröm, mert erre a napra esett éppen Ilona napja is! És így egyúttal a vár hősl elkü, rajongva szeretett úrnőjének, Zrinyi Ilonának, a nevenapját is ünnepelték.

Már kora reggel vidám sürgés-forgás volt a várban, amelynek a labanc bombáktól megeseonkított falait akkorra szé-

pen rendbehozták. Az ünnep hálaadó istentisztelettel kezdődött, amelyet a vár kápolnájában tartottak.

A templomból a hegy meredék oldalán alákanyargó úton, a vár alatt elterülő nagy rétre indult az ünneplő közönség, ahol terített asztalokon dús lakoma várta a derék vitézeket.

A menet élén kedves „Villám” nevű panipáján ott lovagolt Rákóczi Ferenc.

Mellette lovagoltak a tisztek, akiket Radies András kapitány vezetett.

Utánuk négylovas hintó, abban ült Zrinyi Ilona kis leánykájával, Juliánkával.

Ezután következett a várórség és a várbeli népek sokasága hosszú, tarka rendben.

Lenn a réten ezalatt már összesereglett a nép Munkács városából és a közeli falvakból. Egetverő lelkes éljenzéssel és vivátozással fogadták az érkező hősokeket.

A tisztek sorfalat álltak, a tarackok dörögtek, a zászlókat meghajtották Zrinyi Ilona előtt, aki most leszállt a hintóból.

A nagyasszony lelkes szavakkal köszöntötte a körébe se-regló tiszteket és vitézeket. Dicsőítette hősiességüket, amellyel Munkács várát, a magyar szabadság utolsó menedékhelyét, megvédelmezték.

— Ez a diadal — mondotta a nagyasszony — örökké emlékezetes fejezete lesz a magyar történelemnek. Késő nemzedéknek is örök buzdító példa a hazaszeretetre! És a történet lapjain ott ragyog majd a ti nevetek is, hős kuruc vitézek!

A két kedves, vívuló gyermek: Ferenc és Juliánka állt most édesanyja elé.

Zengő-csengő szép magyar versekben köszöntötték nevénapján s a munkácsi kertek és mezők vadvirágaiból kötött bokrétával kedveskedtek a szeretett édesanyjának.

Könny csillant meg e jelenetre az erőslelkű nagyasszony szemében, örömeinek édes könnye...

Meleg szeretettel ölelte szívére két édes gyermekét. És bizony a kemény kuruc katonák közül is nem egynek nedves lett a szempillája...

E kedves, gyengéd jelenet után Radies András, a várórség vitéz kapitánya lépett Zrinyi Ilona elé.

Zászlót tartott a kezében, harcok viharában megtépett büszke kuruc lobogót.

Mély hódolattal meghajtotta a zászlót a nagyasszony előtt és így szólt röviden, katonásan:

Diadalunk dicsősége téged illet, mi hőslelkű nagyasszonyunk!

Te vezettél minket, te jártál előttünk a harcok tüzeiben rendületlen bátorsággal.

A te erős lelked öntött erőt a mi lelkünkbe, a te zászlószilárd hited acélozta meg a mi fegyverünket.

Tied hát a dicsőség és hozzád méltó fiadé, a mi szeretett „kis urunké”: II. Rákóczi Ferencé, aki ott járt oldaladon az ostrom tüzeiben, a vár bástyáin, ahol ez a zászló lengett!

Hódolatunk jeléül meghajtom előttetek újra ezt a zászlót — Rákóczi büszke lobogóját!

Tarackok durrogása, dobok pergése, harsány vivát-kiáltás jelezte e szavak után az egész kuruc sereg és az összesereglett nép, mély — igaz hódolatát.

Az öröm zaja elcsillapodván, így szólt Zrinyi Ilona:

Köszönöm a hódolatot nemes vitézeim! — Azután átvette a zászlót Radics Andrástól és fiához fordulva így folytatta beszédét:

— Ez ünnepi órában jól nézd meg ezt a zászlót, édes fiam, Rákóczi Ferenc! Sírjában nyugvó dicső apád és vitéz őseid szelleme lengi ezt körül... És azt mondják neked e fényes szellemek: „Ez a zászló a magyar szabadság és a hazaszeretet szent jele. Ez alatt küzdöttünk mi évszázadokon át a hazáért és szabadságért rendületlen hűséggel mindhalálig! Tégy szent fogadalmat, hogy megőrzöd e zászló becsületét napfényben és búrban, örömben és gyászban egyaránt. Ugy, amint megőrizték őseid — mindhalálig rendületlenül!

Néma áhitattal, mint az imádságot, hallgatta a kis dalia e lángoló szavakat.

Dobogott a szíve, szemében a lelkesedés tüze égett.

Térdre hullott édesanyja előtt, megcsókolta kezét, azután a zászlót a szívére szorítva rebegte:

— Megfogadom... megtartom!

És II. Rákóczi Ferenc megtartotta e szent fogadalmát — mindhalálig rendületlenül!

(Lampérth Géza.)

OKTÓBER 6.

A haremezőn nem kellett sohasem,
Hogy tízenhárom mind együtt legyen:
Elég volt egy közülük s bármelyik,
Hogy űzze ellenségek ezreit,
De harc után, — örökre folt marad
Azon, aki győzelmet így arat!
Az ellenségnek örült vágya támadt,
Hogy együtt lássa mind a tízenhármat.

És látta! — Látta itt e szent helyen,
Hol Marcus vize folyik csendesen,
S ha néha árad s a mezőre lép,
Csak könnyeinket viszi s osztja szét: